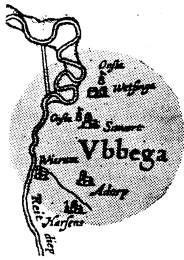

ADORP EN UBBEGA

Ooit maakten de dorpen van de voormalige gemeente Adorp deel uit van Ubbega, een landstreek die nu vrijwel vergeten is. Zo niet de naam. Want wie kent niet het dorpshuis “Ubbegaheem” in Sauwerd of de “Historische Kring Ubbega” te Adorp-Sauwerd-Wetsinge. Het zijn bekende begrippen in de voormalige gemeente Adorp. Maar waar komt het woord *Ubbega* eigenlijk vandaan?

Nadat men rond het jaar 1100 de Wolddijk had aangelegd - nu een weg, maar toen een dijk - was het ingedijkte gebied (Innersdijk) beter beschermd tegen binnenstromend water. Maar het gebied daarbuiten, tussen de Hunze en de Wolddijk in, bleef gevoelig voor overstromingen. Na elke inbraak van de zee werd er een nieuw laagje slib afgezet, waardoor het gebied

langzaam werd opgehoogd. Men zegt dat het daarom de naam *Opgha* kreeg, wat oppergouw (hoger gelegen gebied) betekent. Het woord *Opgha* zou daarna via *Upgha*, *Ubgha* en *Ubga* verbasterd zijn tot *Ubbega*. Er is overigens ook een andere theorie die zegt dat *Ubbega* genoemd is naar *Ubbe*, een belangrijk man, die eens in dit gebied gewoond heeft. Hoe het ook zij, de streek *Ubbega* werd een deel (onderkwartier) van *Hunsingo*, een van de drie gewesten van de Ommelanden. Op de Wicheringekaart uit het jaar 1630

treffen we - precies tussen de dorpen Adorp en Sauwerd in - de naam *Ubbega* aan. Dit deel van de kaart is nu het logo van de Historische Kring Ubbega.

Tot omstreeks 1810, toen de gemeenten werden gevormd, is de naam *Ubbega* in gebruik gebleven. In *Ubbega* lagen de kerkdorpen Winsum, Bellingeweer, Onderwierum, Westerdijkshorn, Wetsinge, Sauwerd, Adorp en Harssens. De gemeente Adorp omvatte dus het zuidelijke deel van *Ubbega*.

Na 1810 werd de naam *Ubbega* nog maar zelden genoemd. Toch is er van deze oude streek nog steeds iets terug te vinden in het wapen van de Provincie Groningen (III). Dat wapen was een samensmelting van het wapen van de stad Groningen (I) met dat van de Ommelanden (II), waartoe *Ubbega* behoorde.

I. Het wapen van de stad Groningen

De oudste afbeelding van het Groningse stadswapen dateert al uit 1263. Dit wapen bestond uit een wit (zilver) veld met hierin een groene horizontale balk. Na de officiële toestemming van de Duitse keizer Frederik III om gouden munten te mogen slaan, werd sinds 1487 de Duitse rijksadelaar als wapen gebruikt met op zijn borst het wapenschild van de stad. Op de afbeelding wordt het wapen vastgehouden door twee zwarte arenden.

II. Het wapen van de Ommelanden

Het wapen van de Ommelanden, een zilveren schild met daarop drie schuine blauwe balken en elf rode harten is in 1582 ontstaan als symbool van de onafhankelijkheid van de Ommelanden. De drie balken stellen de drie Ommelanden voor (Westerkwartier, Hunsingo en Fivelingo) en de elf rode harten staan voor de elf onderkwartieren van die drie gewesten. Het Westerkwartier had vier onderkwartieren (Vredewold, Langewold, Humsterland en Middag), Fivelingo had er twee (Hogeland en Duurswold) en Hunsingo tenslotte had vijf onderkwartieren: De Marne, Halfambt, Oosterambt, *Ubbega* en Innersdijk.

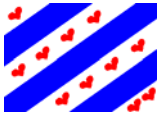

III. Het wapen van de provincie Groningen

Na de samensmelting van de stad Groningen met de Ommelanden ontstond een nieuw wapenschild, waarin de wapens van de stad Groningen en van de Ommelanden met elkaar gecombineerd zijn (zie het middelste deel van de afbeelding).

Aan weerszijden wordt het wapen vastgehouden door een gouden leeuw, het symbool van de Nederlanden. Het schild wordt gedekt door een gouden kroon met vijf bladeren en vier parels.

Een aardig detail tot slot. Het kan bijna niemand ontgaan zijn dat het wapen van de Ommelanden grote overeenkomst vertoont met de vlag van Friesland. Alleen zijn de harten daar vervangen door “pompeblêden” (waterlelies).

Het is een prachtige illustratie van het feit dat de Ommelanden (en dus ook Ubbega) eens deel uitmaakten van het vroeg-middeleeuwse vrije en onafhankelijke Friesland.